

MAKTABGACHA TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

SHAXLO BUTAYEVA SAMAT QIZI

Toshkent XNU 723 guruh talabasi

Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahar 19-DMTT tarbiyachisi

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

ANNOTATSIYA: *Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, o'qitish jarayonini yanada samarali va interaktiv qilishga yordam beradi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, virtual va interaktiv o'yinlar, multimediya vositalari hamda STEM yondashuvi bolalarning ijodkorligi, tanqidiy fikrlashi va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada innovatsion texnologiyalarning maktabgacha ta'lim jarayonidagi o'rni, ularning afzalliklari va amaliyotda qo'llanilishiga doir tajribalar tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim, interaktiv o'yinlar, STEM, multimediya, pedagogik innovatsiyalar.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayoni bolalarning intellektual, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi innovatsion texnologiyalar bilan boyitilmoqda. Xususan, maktabgacha ta'limda innovatsion yondashuvlardan foydalanish bolalar uchun qulay o'rganish muhiti yaratish, ularning dunyoqarashini kengaytirish va ta'lim jarayonini yanada qiziqarli qilish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar, interaktiv o'yinlar, virtual laboratoriyalar va STEM metodikasi bolalarning qiziqishlari va o'quv jarayonidagi ishtirokini oshiradi. Ushbu metodlar orqali bolalar nafaqat bilim oladi, balki mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion

texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, ularning ta'lim jarayoniga ta'siri hamda amaliyotda qo'llash usullari tahlil qilinadi. Innovatsion yondashuvlarning bolalar rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi va ularning samaradorligini oshirish yo'llari muhokama qilinadi.

ASOSIY QISM

Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish bo'yicha kreativ yondashuvlar

Maktabgacha ta'lim muassasalarida innovatsion texnologiyalarni qo'llash bolalarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Quyida dars jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etishning kreativ usullari keltirilgan.

1. Interaktiv doskalar va raqamli resurslar orqali o'qitish

Bolalar vizual materiallarni tezroq qabul qiladi, shuning uchun **interaktiv doskalar, animatsion darslar va raqamli o'yinlar** ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. **Misol:**

Matematikani o'rgatishda "**Raqamli sehr**" o'yini orqali bolalar raqamlarni harakatlantirib, misollar yechadi.

Alfavitni o'rgatishda "**Sehrli harflar**" ilovasi yordamida harflarni tovush bilan bog'lash orqali eslab qolish jarayoni osonlashadi.

2. Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalaridan foydalanish

Virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) bolalar uchun o'quv jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi. **Misol:**

Tabiat haqidagi darslarda **VR ko'zoynaklar** yordamida bolalar o'rmon, okean yoki koinotni virtual ravishda tomosha qilishi mumkin.

Hayvonlarni o'rganishda **AR ilovalari** orqali har bir hayvonning 3D modeli

paydo bo'ladi va ularning tovushlarini eshitish imkoniyati yaratiladi.

3. Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) orqali ta'lim berish

Darslarni qiziqarli qilish uchun o'yin elementlari qo'shilishi mumkin. **Misol:**

Mashg'ulotlar davomida **“Qahramon sarguzashtlari”** o'yinini yaratish – bunda bolalar turli topshiriqlarni bajargan sari ball yig'ib, yangi darajalarga o'tadi.

“Ekologiya qahramonlari” o'yini orqali bolalar atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha topshiriqlar bajarib, ekologik madaniyatni shakllantiradi.

4. STEM yondashuvi orqali tajriba va loyihalar asosida o'qitish

STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) tamoyillari bolalar tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. **Misol:**

“Bolalar laboratoriyasi” loyihasi – bunda bolalar oddiy kimyoviy tajribalar (masalan, sirka va sodani aralashtirish) orqali sabab-va-oqibat bog'liqliklarini o'rganadi.

Qurilish mashg'ulotlarida LEGO yoki maxsus STEM konstruktorlar yordamida oddiy ko'prik yoki uylar yaratish.

5. Robototexnika va kodlash asoslarini joriy etish

Texnologik ko'nikmalarni shakllantirish uchun oddiy dasturlash asoslarini o'rgatish mumkin. **Misol:**

“Kodlash orqali hikoya yaratish” – bolalar maxsus ilovalardan foydalanib, o'z harakatlanuvchi animatsion hikoyalarini yaratishadi.

“Robotcha yo'l top” o'yini – oddiy robotlar yordamida bolalar mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

6. Multimedia texnologiyalari orqali sensor o'yinlar tashkil etish

Bolalar nutqini rivojlantirish va sensor sezgirligini oshirish uchun ovozli va interaktiv o'yinlar samarali bo'lishi mumkin. **Misol:**

“Eshit va top” o'yini – bolalar turli tovushlarni eshitib, ularga mos keluvchi

hayvon yoki tabiat hodisasini tanlaydi.

“Rang va shakl kashfiyotchilari” – bolalar interaktiv ekran orqali ranglar va geometrik shakllarni ajratib o‘rganadi.

Innovatsion texnologiyalarni maktabgacha ta’lim jarayoniga joriy etish bolalarning ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshirib, ularning bilim va ko‘nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi. Darslar qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etilganda, bolalar nafaqat yangi bilim oladi, balki mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

Maktabgacha ta’limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha kreativ misollar

Innovatsion yondashuv	Kreativ misol
Interaktiv doskalar va raqamli resurslar	“Sehrli Alfavit” – Bolalar interaktiv doskada harflarni bosganda, ularning shakli va tovushi jonlanadi. Masalan, “A” harfi bosilganda olma paydo bo‘ladi va “Olma” so‘zi eshitiladi.
Virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR)	“Sehrli safari” – VR ko‘zoynaklar yordamida bolalar Amazon o‘rmoniga "sayohat qiladi", turli hayvonlarni kuzatadi va ularning tovushlarini eshitadi.
Gamifikatsiya (o‘yinlashtirish)	“Matematik qahramonlar” – Har bir misolni to‘g‘ri yechgan bola qahramonining kuchini oshirib, uni keyingi sarguzashtga olib chiqadi.
STEM yondashuvi va loyihalar	“Quruvchi bolajon” – Bolalar LEGO yoki kartondan oddiy ko‘priklar qurib, qaysi biri mustahkamroq ekanini sinovdan o‘tkazadi.
Robototexnika va kodlash	“Robotcha yo‘l top” – Bolalar oddiy blokli kodlash yordamida kichik robotga to‘g‘ri yo‘lni tanlashga yordam beradi. Masalan, to‘g‘ri buyruqlarni kiritgan bola robotni finish chizig‘iga olib boradi.
Multimedia texnologiyalari va	“Eshit va top” – Bolalar ovoz orqali hayvonni topishadi. Masalan, eshitilgan “miyov” tovushidan keyin sichqoncha

Innovatsion yondashuv	Kreativ misol
sensor o'yinlar	yoki mushukni tanlashlari kerak.

Bu usullar bolalarning dars jarayonidagi ishtirokini oshirib, ta'limni qiziqarli va samarali qiladi.

XULOSA

Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish bolalarning rivojlanishiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, interaktiv vositalar, STEM yondashuvi va o'yinlashtirish usullari yordamida darslar yanada qiziqarli va samarali bo'ladi.

Innovatsion texnologiyalar bolalarning mustaqil fikrlash, mantiqiy tahlil qilish, ijodiy yondashish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Virtual reallik, interaktiv doskalar va robototexnika elementlaridan foydalanish esa nafaqat bilim olish jarayonini jonlantiradi, balki bolalarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llash metodik yondashuvni yangilash, bolalarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish hamda ularni kelajak ta'lim tizimiga tayyorlash imkonini beradi. Shunday ekan, maktabgacha ta'lim muassasalarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish zamon talabiga mos, istiqbolli va samarali yechimlardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jo'raqulov U., To'raqulova D. "Maktabgacha ta'lim pedagogikasi". – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Axmedova G. "Innovatsion ta'lim texnologiyalari va ularning maktabgacha ta'limda qo'llanilishi". – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. Sodiqova M. "Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun interaktiv o'yinlar". – Toshkent: Sharq, 2019.
4. Qosimov Sh. "Raqamli ta'lim va innovatsion metodlar". – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022.